

INSON VA BIOSFERANING O‘ZARO TA’SIRI: TABIATDAN OQILONA FOYDALANISHNING EKOLOGIK JIHALARI

Madusmanova Nazira Kuchkarbayevna

Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali o‘qituvchisi

Inamova Iroda

Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali talabasi

Razzoqov Javlonbek

Toshkent davlat texnika universiteti Olmaliq filiali talabasi

Annotatsiya: Insoniyat muhitini muhofaza qilish va yaxshilash butun dunyoda odamlar farovonligi va ularning iqtisodiy rivojlanishiga ta’sir ko‘rsatadigan asosiy masaladir. Bugungi kunda ekologik muammolar jiddiy va muqarrar tahdid bo‘lib, keskin yoki favqulodda choralar ko‘rish zarurligini ko‘rsatadi. Bu insonning atrof-muhitga ta’sirining kattaligidan kelib chiqadi, bu esa atrof-muhit va rivojlanish dasturlari o‘rtasidagi munosabatlarni to‘liq miqyosda qayta ko‘rib chiqishni talab qildi.

Kalit so‘zlar: Atrof-muhit mohofazasi, iqlim o‘zgarishi, biologik xilma-xillikning yo‘qolishi, ifloslanish.

Noto‘g‘ri iste‘mol va ishlab chiqarish amaliyoti nafaqat moddiy resurslardan foydalanish orqali tabiiy resurslarni tugatibgina qolmay, balki mahsulot yoki xizmat muddatining har bir bosqichida qazib olish, qayta ishlash, ishlab chiqarish, iste‘mol qilish va chiqindilarni yo‘q qilish natijasida atrof-muhitga ta’sir qiladi. Barqaror iste‘mol va ishlab chiqarishning atrof-muhitga ta’siri biz hozir duch kelayotgan uchta sayyoraviy inqirozga olib keladi: iqlim o‘zgarishi, biologik xilma-xillikning yo‘qolishi va ifloslanish. Barqaror ishlab chiqarish va iste‘molning eng mashhur ekologik ta’sirlaridan biri iqlim o‘zgarishi bo‘lib, u asosan iqtisodiy faoliyatni quvvatlovchi energiyani yaratish uchun ko‘mir, neft va gaz kabi qazib olinadigan

yoqilg‘ilarni yoqish natijasida yuzaga keladi. Energiyadan tashqari, iqlim o‘zgarishi, shuningdek, binolar va infratuzilma uchun po‘lat ishlab chiqarish kabi kimyoviy jarayonlar natijasida issiqxona gazlarini chiqarishi mumkin bo‘lgan ma’lum materiallarni qazib olish va ishlab chiqarish bilan bog‘liq. Qishloq xo‘jaligi, xom ashyo qazib olish, o‘rmon xo‘jaligi yoki binolar va infratuzilma kabi ishlab chiqarish va iste‘mol qilish uchun ishlatilishi kerak bo‘lgan doimiy ortib borayotgan yer miqdori yerni tozalash va barcha tabiiy daraxtlar va o‘simliklarni olib tashlashni anglatadi. Bu o‘sha yerdagi o‘simliklar hayotining biologik xilma-xilligini yo‘q qiladi, shuningdek, yashash joylarini yo‘qotish orqali hayvonlar va hasharotlar hayotiga zarar etkazadi. Beqaror ishlab chiqarish va iste‘mol qilish natijasida hosil bo‘ladigan ifloslanish miqdori sayyoramizning hayotni ta‘minlovchi oziq-ovqat, suv va havo tizimlariga ham katta zarar yetkazmoqda va natijada inson salomatligi va sayyoramiz salomatligiga zarar yetkazmoqda. Xuddi shunday, oziq-ovqat va hovli chiqindilarini poligonga yuborish o‘rniga tuproqda tabiiy ravishda chirishiga yo‘l qo‘yish kerak. Boshqacha aytganda, kompost.Oziq-ovqat qoldiqlari va hovli chiqindilarini kompost qilish ikki baravar foyda keltiradi. Bir marta ishlatiladigan plastmassaning barchasi bir joyga borishi kerak va bu bizning tuprog‘imiz, okeanlarimiz va dengiz hayotimizga halokatli ta‘sir ko‘rsatdi. Yo‘l chetida kamroq axlat yig‘iladi va atrof-muhitni muhofaza qilishga katta yordam berilgan bo‘ladi.

Xulosa.

Ekologik ofatlar va iqlim o‘zgarishlari oldida umidsizlikka tushmaslik juda qiyin . Biroq, biz umidsiz bo‘lishga qodir emasmiz va bizda hali amalga oshirishga vaqtimiz bor . O‘simlik va hayvonlar turlarini himoya qilish, sog‘lom yashil maydonlarni saqlash va chiqindilarni kamaytirish o‘zgarishlarni keltirib chiqaradi. Insonlar atrof-muhitga g‘amxo‘rlik qilish orqali sayyorani kelajak avlodlar uchun saqlab qolishi mumkin. Atrof-muhitga do‘stona inson - bu o‘z hayotini yaratish va qo‘llab-quvvatlash uchun tabiiy resurslardan qanday foydalanilishini anglagan holda hayot davomida harakat qiladigan odam.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.conserve-energy-future.com/15-easy-ways-to-become-environmentally-friendly.php&ved>

2. <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.greenmountainenergy.com/why-renewable-energy>

3. <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.shredstation.co.uk/blog/>

